

1077

Büchlein b. 2m!

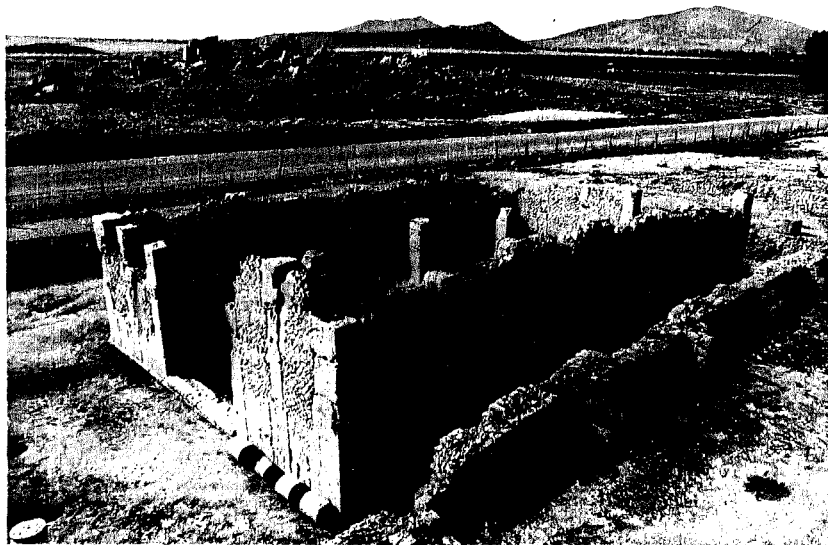
17m

Museum albanum - Cecebr, 45

profondément transformée par d'importants remaniements: fusion de lots, création d'une basilique privée à l'époque constantinienne (n° 18), ainsi que d'un nouvel étage souterrain qui n'est pas antérieur à la seconde moitié du IVe siècle (n° 19).

Périodes vandale et byzantine

On ne constate pas de rupture violente liée aux épisodes militaires de cette époque. L'espace urbain commence à se transformer vers la fin du IVe siècle selon un processus de longue durée qui aboutit à la période byzantine. C'est seulement alors que les *domus* de l'*insula* de la chasse sont démembrées en gourbis, installations artisanales et cimetières, tandis que le réseau de rues du quartier s'efface; c'est alors aussi que les thermes memmiens, désaffectés depuis peu, sont soigneusement transformés en locaux dont la destination reste inconnue. La ville apparaît désormais rétrécie et organisée autour de pôles d'une nature différente, essentiellement des points fortifiés et des lieux de culte (n° 6, 14, 40, 48...).

Monument en *opus reticulatum* n° 2. Au premier plan, scandé par des contreforts, le mur d'enceinte du complexe, dont on suit le tracé sur plus de 200 m de longueur: il sert de mur de fond à un portique qui fait retour devant le monument (cl. Y.T. 1972).

Période arabe

La vie de la cité, à cette époque, n'était attestée que par quelques trouvailles, en particulier des trésors, incompréhensibles hors de leur contexte archéologique. Désormais, la découverte d'une riche céramique arabe appartenant aux premiers siècles de l'Islam démontre la permanence d'un habitat dont les traces ont souvent été détruites par les dégagements anciens. Une fois de plus, on ne constate pas de rupture catastrophique correspondant à des événements politiques. La ville s'efface progressivement: la céramique émaillée liée à l'occupation des thermes memmiens semble se raréfier à partir de la fin du Xe

siècle et disparaître après les XII-XIVe siècles, selon une chronologie qui ne reflète pas plus l'impact des prétendues invasions hilaliennes que celui de la « conquête arabe ». De fait, on assiste alors non à une crise mais à une mutation générale et tout le réseau urbain de la vallée moyenne de la Medjerda: en quelques siècles, on passe d'une trame caractérisée par la juxtaposition de nombreux centres de dimensions moyenne à la prédominance exclusive d'une grande ville à vocation régionale, Béja. C'est dans ce contexte que Bulla Regia s'efface progressivement: cette évolution aboutit à une rupture topographique, mais ne signifie nullement une dégénérescence du système urbain dans la région, et encore moins dans le Maghreb.

BIBLIOGRAPHIE

Atlas archéologique de la Tunisie, feuille de Fernana, n° 137.

Les travaux récents sont présentés dans *Recherches d'archéologie africaine* publiées par l'I.N.A.A. de Tunis et l'E.F.R., Collection de l'E.F.R. n° 28 (cette série accueillera les publications des fouilles de l'*insula* de la chasse, par R. Hanoune, A. Olivier, Y. Thébert et des thermes memmiens, par H. Broise et Y. Thébert, H.-R. Baldus assurant l'étude des monnaies provenant de ces deux chantiers):

BESCHAOUCH A., HANOUNE R. et THÉBERT Y., *Les ruines de Bulla Regia*, 1977.

HANOUNE R., *Les mosaïques*, IV, 1, 1980.

Miscellanea, I, 1, 1983. Les publications antérieures à 1978 y sont recensées: HANOUNE R., *Bulla Regia: bibliographie raisonnée*, p. 5-48.

Après cette date, sur la ville pré-romaine:

BEN YOUNES A., « Stèles néopuniques de Bulla Regia », *Reppal*, 1, 1985, p. 1-22.

KHANOUSSE M., « Note préliminaire sur Bulla la Royale », *Reppal*, 2, 1986, p. 325-335.

COARELLI F., *Il Foro Boario*, Rome, 1988, p. 156-164 (sur l'Apollon de Bulla Regia).

COARELLI F. et THÉBERT Y., « Architecture funéraire et pouvoir: réflexions sur l'hellénisme numide », *MEFRA*, 100, 1988, p. 761-818.

Sur les fouilles récentes, on trouvera quelques informations dans:

THÉBERT Y., « L'évolution urbaine dans les provinces orientales de l'Afrique romaine tardive », *Opus*, 2, 1983, p. 99-131.

BALDUS H.-R., « Naravas und seine Reiter », *Numismatikertag München 1981*, Munich, 1983, p. 9-19.

THÉBERT Y., « Vie privée et architecture domestique en Afrique romaine », in *Histoire de la vie privée* sous la direction de P. Ariès et G. Duby, vol. 1, dirigé par P. Veyne, Paris, 1985, p. 301-397.

THÉBERT Y., « Permanences et mutations des espaces urbains dans les villes de l'Afrique du Nord orientale: de la cité antique à la cité médiévale », à paraître dans *Actes du IVe Congr. international d'histoire et de civilisation du Maghreb*, Tunis, 11-13 avril 1986, Cahiers de Tunisie, 39, 1986, p. 31-46.

Sur la ville romaine:

HANOUNE R., « Mosaïques en noir et blanc de Bulla Regia », *IIIe Colloquio internazionale sul mosaico antico*, Ravenna, sett. 1980, 1984, p. 287-290.

Id., « *Opus africanum* à Bulla Regia (Tunisie) ». *L'Africa romana*, Atti del VII convegno di studio, Sassari, 1990, p. 409-414.

CORBIER M., « Les familles clarissimes d'Afrique proconsulaire (I-IIIe siècle) », *Tituli*, 5, 1982, p. 685-754.

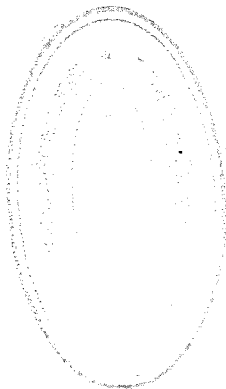
Y. THÉBERT

B114. BULUGGĪN B.ZĪRĪ X

La fortune des Zīrides est liée étroitement à celle des premiers califes fātimides en Ifrīqiya. On sait que rôle devait jouer Zīrī, le fils de Manād pour assurer le succès de cette entreprise orientale et pour sauver la dynastie encore bien fragile lors de l'équipée d'Abū Yazīd, le fameux « homme à l'âne ». Il semble que très tôt, Buluggin ait été associé à la gloire de son père si l'on tient pour

- 'Alī ibn al-Ḥusayn, name of Imam in *saṭr* 35
 'Alī ibn Muḥammad, Mahdī of the Zanj 57-9, 60, 128
 'Alī ibn Muḥammad ibn Tuḡhāj, Ikhshīdīd ruler 290-1, 294
 'Alī ibn al-Nu'mān, Qāḍī 'l-Qudāt in Egypt 370, 372-6, 379
 'Alī ibn Zayd al-'Alawī, 'Alid rebel 58
 Almanzor, Ibn Abī 'Amir al-Manṣūr, regent of Umayyads at Cordoba 354, 421
 Alp Arslan, Seljuk Sultan 2
 Alptiḡin, Turkish commander in Khurāsān 407
 Amari, Michele 362
 'Ammār ibn 'Alī al-Kalbī, Fatimid commander 241
 Antichrist 60, 170-2, 175, 177
 Aquinas, Thomas 13
 Aristotle 208, 210, 265
 Arsenius, Melkite Patriarch of Alexandria 385
 Asad ibn al-Furāt, jurist and Qāḍī of Ifrīqiya 52
 al-A'ṣam: *see* Ḥasan ibn Aḥmad, al-A'ṣam
 al-Ash'arī, theologian 207
 Ashtor, Eliahu 286, 310, 339
 al-Aswānī, Ibn Sulaym: *see* Ibn Sulaym
 Averroes 13, 210
 Avicenna 210, 407-9, 411
 Ayyūb, son of Abū Yazīd 185
 al-'Azīz bi'llah, fifth Fatimid Imam Caliph 68, 345
 accession 329-30
 family 334, 385-6, 418-20
 administration of justice 375-6
 and Da'wa 366, 368-9, 371-3, 375-6, 379-82, 396, 400, 403, 413
 and Syria 346-53, 357, 364, 414-15, 417, 422
 and Ifrīqiya 330, 354-8
 and Sicily 362
 and Hijaz 392-3
 death 8, 418
 Bādīs ibn al-Manṣūr, Zīrid ruler 357-61, 381
 Bādīs ibn Zīrī, brother of Buluggīn, at Mecca 392
 al-Baghdādī, author of *al-Farq bayna'l-firaq* 47, 89, 431
 Bahā' al-Dawla, Būyid ruler 413
 Bakhtiyār, Būyid ruler 414
 Bakjūr, Fatimid ally against Ḥamdānids 349-51, 365
 al-Bakrī, author of *Kutāb al-masālik wa'l-mamālik* 232, 251-3
 Barbero, A. and Vigil, M. 231
 Bardas Phocas, Byzantine general 349
 Barjawān al-Ustādīh, regent for al-Ḥākim 418, 420-1
 Basil II, Byzantine Emperor 223, 351, 420-1
 Bayān ibn Ṣaqlān, Kutāma chief 89
 Bianquis, Thierry 4, 296, 304, 306, 308, 339
 Bishai, W.B. 283-5
 Bishāra, Fatimid governor at Tiberias 349
 Bloom, Jonathan M. 283, 419
 Bosworth, C.E. 6, 406
 Brunschvig, Robert 135-6, 264, 353
 Bū Himāra, early twentieth century rebel in the Rif 171
 al-Bukhārī, Fatimid *dā'ī* 380
 Bulliet, Richard 16

- Bultakīn, Fatimid commander in Syria 349
 Buluggīn ibn Zīrī ibn Manād, viceroy of Ifrīqiya, founder of Zirids 185, 234-5, 322-4, 329-30, 353-5, 360-1
 Bushrā al-Khādīm, Fatimid commander 168
 Cahen, Claude 310
 Canard, Marius 7, 30, 192, 222, 327
 Casanova, Paul 47
 Charlemagne, founder of Carolingian empire 229-30, 425, 432
 Chaudhuri, K.N. 257, 335
 Christ, the 59, 171, 383, 426-7
 see also Jesus
 Cincinnatus, exemplary Roman hero 91-2
 Crone, Patricia 12, 16-17, 50, 59, 197, 282
 Cook, Michael 12, 16-17, 59, 282
 Cooperson, M. 8
 Dachraoui, Farhat 4, 137
 Daftary, Farhad 10, 46, 368
 al-Dajāl 164, 170-2, 174-5, 176-7, 189, 199, 201, 216, 219, 297, 304, 318, 325-6
 see also Abū Yazīd; Antichrist; Messianism
 al-Darazī, eponymous founder of Druzes 380
 David, King of Israel 354, 434
 Davis, R.H.C. 425
 Dawwās ibn Ṣulāt, Kutāma governor of Tāhart 150
 al-Daylamī, Fatimid *dā'ī* 380
 Dayṣān, black legendary ancestor of Fatimids (= Bardesanes, Christian heretic) 34, 44-5, 119
 De Blois, François 36-8, 41, 47, 68-70
 De Goeje, M.J. 43, 116
 Décobert, C. 285
 Devisse, Jean 252
 al-Dhuhūrī, Abū Tāhir, Qāḍī of Miṣr 300, 305, 376
 Dhukā, Dukas, 'Abbasid governor of Egypt 146-7
 Durzān, mother of al-'Azīz bi'llah 334, 419-20
 El-Shayyal, J.M. 4
 Eparch, the, governor of Qaṣr Ibrīm 383, 394
 Eutychius (Sa'īd ibn Baṭrīk), Melkite Patriarch of Alexandria 386
 Faḍl, son of Abū Yazīd 185
 al-Faḍl ibn Ṣāliḥ al-Wazīrī, Fatimid commander in Syria 348-9, 414
 Fahd ibn Ibrāhīm, secretary to Barjawān 420
 Faḥl ibn Nūḥ, Kutāma chief 94
 al-Farabī, philosopher 210
 Faraj al-Khādīm, Fatimid commander 239-40
 Faraj ibn Ḥayrān, Kutāma chief 94
 Faraj ibn 'Uṭmān, prophet and Mahdī of Carmathians in Iraq 63-5, 66, 128
 Faṭḥ ibn Yahyā al-Masālīti, Kutāma chief 97
 Fātik, Ikhshīdīd *ghulām* 311-12
 Fāṭima, daughter of Muḥammad 20, 22, 26, 31-3, 98, 184, 305, 316
 Firdawsī, author of *Shah-nama* 409
 Firūz, Chief Dā'ī(?) of the Mahdī 87, 103

قدوم غالب الاموي الى المغرب وتغريب آل ادريس الى الاندلس

ثم خرج غالب من قرطبة في آخر شوال سنة اثنين وستين وثلاثمائة فاتصل خبر قدومه بالحسن بن كنون فخاف منه وأخلى مدينة البصرة وحمل منها حرمه وأمواله وذخائره الى قلعة حجر النسر القريبة من سبتة واتخذها معقلا يتحصن بها ، وأجاز غالب البحر من الجزيرة الخضراء الى قصر مصمودة ، فلقه الحسن بن كنون هناك في جموع البربر ، وقاتله أياما وسرب غالب الاموال الى رؤساء البربر الذين مع الحسن بن كنون ووعدهم ومنامهم ، فانفضوا عن الحسن حتى لم يبق معه الا خاصته ورجاله ، فلما رأى ذلك سار الى حجر النسر فتحصن به ، واتبه غالب فحاصره به ونزل عليه بجميع جيوشه وقطع عنه المواد ، وأمده الحكم بعرب الدولة الذين بالاندلس ورجال الثغور ، فوصل المدد الى غالب غرة المحرم سنة ثلاث وستين وثلاثمائة ، فاشتد الحصار على الحسن بن كنون ، فطلب من غالب الامان على نفسه وأهله وماله ورجاله وينزل اليه فيسير معه الى قرطبة فيكون بها ، فأجابه غالب الى ذلك وعاهده عليه ، فنزل الحسن بأهله وماله ورجاله وأسلم الحصن الى غالب فملكه ، واستنزل غالب جميع العلويين الذين بأرض العدو من معاقلمهم وأخرجهم عن أوطانهم ولم يترك بالعدوة رئيسا منهم .

وسار الى مدينة فاس فملكها واستعمل عليها محمد بن أبي علي بن قشوش بعمدة القرويين ، وعبد الكريم بن ثعلبة بعمدة الاندلس ، فلم تنزل فاس بيد بني أمية الى أن غلب عليها زيري بن عطية المغراوي .

قدوم بلكين بن زيري بن مناد الصنهاجي الشيعي من افريقيا الى المغرب

كان الامير الحسن بن كنون قد بايع العبيديين فيمن بايعهم عند غلبة جوهر على المغرب ، فلما انصرف جوهر الى افريقية أواخر سنة تسع وأربعين وثلاثمائة نكث الحسن بن كنون ببيعة العبيديين وعاد الى المروانيين فمست بدعوة الناصر ثم بدعوة ابنه الحكم المستنصر خوفا منهم ، لا محبة فيهم ، تقرب بلاده من بلادهم . وأقام على ذلك الى أن قدم الامير بلكين بن زيري بن مناد الصنهاجي من افريقية الى المغرب لآخذ ثأر (١) أبيه ققتل زناة واستأصلهم وملك المغرب بأسره وقطع أيضا منه دعوة الامويين وقتل أولياءهم وأخذ البيعة على جميع أهل المغرب للمعز معد بن اسمعيل كما فعل جوهر قبله ، فكان أول من سارع الى بيعته ونصرته وقتل أولياء المروانيين معه الحسن بن كنون صاحب مدينة البصرة ، وكشف وجهه في ذلك وأعمل فيه جهده فاتصل خبره بالحكم المستنصر فحقد عليه لذلك .

فلما انصرف بلكين بن زيري الى افريقية بعث الحكم المستنصر صاحب الاندلس قائده محمد بن القاسم بن طملس في جيش كيف الى قتال الحسن بن كنون ، فأجاز اليه من الجزيرة الخضراء الى سبتة في عدد كبير وعدة كاملة ، وذلك في شهر ربيع الاول سنة اثنين وستين وثلاثمائة فزحف الحسن الى قتاله في قبائل البربر ، فكان اللقاء بأحواز طنجة بموضع يعرف بحفص بنى مصرخ ، فكانت بينهما حرب شديدة قتل فيها محمد بن القاسم قائد الحكم المستنصر وقتل معه خلق كثير من أصحابه ، وفر الباقيون فدخلوا سبتة وتحصنوا بها وكتبوا الى الحكم يستغيثون به فبعث اليهم صاحب حروبه غالبا مولاه - البعيد الصيت المعروف بالشهامة والنجدة والدهاء - وأعطاه الحكم أموالا جلية وجيوشا كثيرة ، وعددا وافرة وأمره بقتال آل ادريس

(١) لان زيري بن مناد والاد بلكين هذا كانت زناة قد قتله سنة ٣٦١ وحل رأسه الى الخليفة الاموي بقرطبة وهو الحكم المستنصر بن الناصر .

cisely the 'Abd al-Ashhal). Ḥuḍayr was no stranger to the Jews: he was literate, and literacy in pre-Islamic Medina could be acquired only in the Jewish *kuttāb* (*bayt al-midrās*); and, according to the genealogist Ibn al-Qaddāh (fl. In the first half of the third/ninth century), Ḥuḍayr was married to a woman of the (Jewish) Za'ūrā', who, before Islam, bore him his son Usayd, who was also literate.

BIBLIOGRAPHY

Julius Wellhausen, *Medina vor dem Islam* (Berlin 1889), 30–6, 52–64; al-Samhūdī, *Wafā' al-wafā'*, ed. Qāsim al-Sāmarrā'ī (London and Jidda 1422/2001), 1:384–89; Abū l-Faraj al-Iṣfahānī, *al-Aghānī* (Cairo 1345–94/1927–74), 17:116–29; Ibn al-Athīr, *al-Kāmil fī l-ta'rikh* (Beirut 1385–6/1965–6), 1:678–84.

MICHAEL LECKER

Buluggīn b. Zīrī

Buluggīn (standard Ar., Buluqqīn) **b. Zīrī** b. Manād (d. 373/984), was the first Zīrid ruler of Ifrīqiya. For distinction in the service of the Fāṭimids as *amīr* of the Ṣanhāja Berbers against the Zanāta Berbers, he was named governor of Ifrīqiya by the Fāṭimid caliph al-Mu'izz li-Dīn Allāh (r. 341–65/953–75). As he was almost always on campaigns in the central Maghrib, he entrusted the administration of al-Qayrawān and eastern Ifrīqiya to a vice-*amīr*, 'Abdallāh b. Muḥammad al-Kātib, son of an Aghlabid prince, whose power grew continuously.

Buluggīn founded Algiers, Miliana (Milyāna), and Médéa (al-Madiyya) in 349/960, fought the Ibādī-Wahbī *shaykh* Abū Khazar in 358/968–9, and defeated the Zanāta in 360/971. His father, Zīrī, was killed by Ja'far b. 'Alī b. Ḥamdūn

al-Andalusī, the rebellious governor of M'sila (Masīla) and the Zāb, both in present-day Algeria, in Ramaḍān 360/June–July 971. As the new *amīr* of the Ṣanhāja, Buluggīn drove the Zanāta from the central Maghrib at the end of 360/autumn 971 and took M'sila and the Zāb. On 20 Dhū l-Ḥijja 361/2 Oct. 972 he was invested, under the name of Abū l-Futūḥ Yūsuf, with the Fāṭimid west, except for Sicily and Tripoli. He campaigned in the Maghrib in 362–3/973–4, appointed 'Abdallāh b. Muḥammad al-Kātib governor of Ifrīqiya, fought the Kutāma Berbers in 364–5/974–5, and took Tripoli, Surt, and Ajdābiya, all in present-day Libya, in 367/977–8. During his last campaign, in 368–73/979–84, he captured Fez (Fās), Sijilmāsa, and Baṣra (all in present-day Morocco), defeated the Barghawāta Berbers, and died on the return journey, on 21 Dhū l-Ḥijja 373/25 May 984. He was succeeded by his son Manṣūr (r. 373–86/984–96).

BIBLIOGRAPHY

Ibn 'Idhārī, *Kūtāb al-bayān al-mughrib*, ed. Evariste Lévi-Provençal and G. S. Colin (Leiden 1948–51), 1:228–32, 239, 296, 2:243, 293 (corresponds to Ibn 'Idhārī, *Kūtāb al-bayān al-mughrib*, ed. Reinhart Dozy, Leiden 1848–51, 1:237–40, 248, 305, 2:259, 316), 3:263; Ibn 'Idhārī, *Histoire de l'Afrique et de l'Espagne*, trans. Edmond Fagnan, vols. 1 and 2 (Algiers 1901–4), indices; Ibn al-Athīr, *al-Kāmil fī l-ta'rikh* (Cairo 1353/1934–5), 7:35, 45–8, 78, 120–1, trans. Edmond Fagnan, *Annales du Maghreb et de l'Espagne* (Algiers 1901), index; Ibn al-Athīr, *al-Kāmil fī l-ta'rikh*, ed. Carl Johan Tornberg (Leiden 1851–76, repr. Beirut 1965–7), 8:623ff; al-Nuwayrī, *Historia de los musulmanes de España y África, por En-Nugairī. Texto árabe y traducción*, ed. and trans. M. Gaspar Remiro (Granada 1917–9), 2:101, 107–16; Ibn Khaldūn, *Kūtāb al-'ibar wa-dīwān al-mubtada' wa-l-khabar* (Bulāq 1284/1867–8), 6:154–7, *Histoire des Berbères*, trans. William MacGuckin, Baron

احتمال قوی آهنگرهای واقعی - در معادن بنوسلیم در قرآن شناسایی شده‌اند که به نظر می‌رسد شاخه‌ای از گروه بلی بوده باشند (یاقوت حموی، ج ۳، ص ۸۶۵). حدس زده‌اند که بلقینیان از نسل کینتهای^۲ عهد عتیق باشند، به عنوان مثال، نولدکه چنین عقیده دارد، (ص ۱۸۱)؛ لیکن هیچ مدرک قانع‌کننده‌ای برای تأیید این مطلب وجود ندارد.

منابع: ابن اثیر، *اسد الغابة فی معرفة الصحابة*؛ ابن حجر عسقلانی، *الاصابة فی تمییز الصحابة*؛ ابن سعد، *الطبقات الکبری*، چاپ سخو... [و دیگران]، لیدن ۱۹۰۵-۱۹۴۰؛ ابن قتیبه، *کتاب الشعر والشعراء*، چاپ دخویه، لیدن ۱۹۰۰؛ ابن هشام، *سیرة رسول الله*، چاپ فردیناند وستنفلد، گوتینگن ۱۸۵۹-۱۸۶۰؛ علی بن حسین ابوالفرج اصفهانی، *الاغانی*، بولاق ۱۲۸۵؛ حبیب بن اوس ابوتمام، *دیوان الحماسة*، چاپ فرایتاگ؛ احمد بن یحیی بلادری، *فتوح البلدان*، چاپ دخویه، لیدن ۱۸۶۶؛ محمد بن جریر طبری، *تاریخ الرسل والملوک*، چاپ دخویه... [و دیگران]، لیدن ۱۸۷۹-۱۹۰۱؛ احمد بن علی قلفشندی، *نهاية الأرب فی معرفة أنساب العرب*، قاهره ۱۹۵۹؛ علی بن حسین مسعودی، *کتاب التنبیه والاشراف*، چاپ دخویه، لیدن ۱۸۹۴؛ *مُفَصَّل ضَبِّي*، مفضلیات؛ محمد بن عمر واقدی، *کتاب المغازی للواقدی*، چاپ مارسدن جونز، لندن ۱۹۶۶؛ یاقوت حموی، *معجم البلدان*، چاپ فردیناند وستنفلد، لایپزیگ ۱۸۶۶-۱۸۷۳

A. Caussin de Perceval, *Essai sur l'histoire des Arabes avant l'Islamisme*, 1847-1848; Ibn Khallikān, *Kitāb Wafayāt al-ayān*, tr. by Baron MacGuckin de Slane, Paris 1842-1877; Th. Nöldeke, in *ZDMG*, XLI.

/ و. موتنگیری وات (د. اسلام) /

بُلُقَیْن بن زیری بن مَنَاد (نیز بُلُقَیْن / بُلُقَیْن)، بنیانگذار و سر سلسله زیریان (حک: ۳۶۱-۵۴۳) در افریقیه و مغرب و از تابعان حکومت فاطمیان. او از قبیله صنهاجه بود. پدرش از دوستان امام علی علیه السلام بود و در استقرار حکومت شیعی فاطمیان افریقیه و مغرب تلاش فراوان کرد (ابن خلدون، ج ۶، ص ۲۰۳)، و منصور ابوظاهر اسماعیل (حک: ۳۳۴-۳۴۱)، خلیفه فاطمی، به پاس خدماتش فرمانروایی قوم صنهاجه و امارات شهر تاهرت و آشیر را که خود در ۳۲۴ بنا کرده بود (یاقوت حموی، ج ۱، ص ۲۰۲-۲۰۳) به او واگذار کرد (ابن خلدون، ج ۶، ص ۲۰۴). زیری، به پسرش بلقین فرمان داد تا شهر الجزیره را در ساحل دریای روم (مدیترانه) بنا نهد (همان، ج ۷، ص ۱۳۴). در ۳۶۰، بلقین در جنگ پدرش با محمد بن خیرین محمد خزر، رئیس قبیله مغراوه و زَنَاتَه، دو قبیله بزرگ بربر و از تابعان دولت اموی اندلس، پیشاپیش سپاه صنهاجه به

نواحی شمالی تر بوده است. از میان قبایل همسایه آنان می‌توان از کلب، بلی و عذره نام برد. احتمالاً قسمتی از قبیله بلقین با حضرت محمد صلی الله علیه و آله و سلم مناسبات دوستانه داشته‌اند؛ چون در لشکرکشی ذات السلاسل در سال هشتم هجرت، مسلمانان چشم انتظار یاری آنان بودند (واقدی، ج ۲، ص ۷۷۰ و بعد)؛ اما تقریباً در همین زمان، گروهی از آنها در جنگ مؤتّه و همچنین در جنگ یرموک و شاید فحل با مسلمانان می‌جنگیدند (ابن هشام، ص ۷۹۲؛ طبری، سلسله اول، ص ۱۶۱۱ و ۲۳۴۷). درباره اینکه آنان هیبتی (و فِدْ) و فود) برای عقد قرارداد با حضرت رسول اکرم فرستاده باشند، مدرکی وجود ندارد. ازینرو گزارش سیف بن عمر (طبری، سلسله اول، ص ۱۸۷۲) حاکی از اینکه ایشان عاملی داشتند و برخی هم در رده به آنان پیوستند، احتمالاً فقط به بخش کوچکی از آنها اشاره دارد. بدین ترتیب، به نظر می‌رسد که اکثریت این قبیله پس از فتح شام به اسلام گرویده باشند.

در دومین جنگ داخلی (فتنه ابن زبیر) آنها از مروان حمایت کردند (طبری، سلسله دوم، ص ۴۷۸؛ مسعودی، ص ۳۰۸)؛ اما اندکی بعد، عبدالملک تصمیم گرفت در لشکرکشی به کلب، نزدیک محلی که قراقرز نامیده می‌شد (یاقوت حموی، ج ۴، ص ۴۹) به مقابله با آنان برخیزد. گروهی شامل ششصد تن از جنگجویان ایشان در لشکر بنی امیه شرکت داشتند که در ۱۱۹، برای نبرد با بهلول که شورش بر ضد امویان برپا کرد (طبری، سلسله دوم، ص ۱۶۲۳، ابن اثیر، ج ۵، ص ۱۵۶) اعزام شده بودند. آخرین خبر درباره آنها، درگیری ایشان در ۱۷۶، در جنگ درون قبیله‌ای دمشق است (ابن اثیر، ج ۶، ص ۸۷ و بعد).

به قولی، دو برادر بلقین: مالک و عاقل، یاران صمیمی جذیمه الأبرش* حیری بوده‌اند که هیچگاه از یکدیگر جدا نمی‌شده‌اند (ابن خلکان، ج ۳، ص ۶۵۳؛ *مُفَصَّل ضَبِّي*، ج ۱، ص ۵۳۵، سطر ۲، منظومه ۶۷، سطر ۲۱). مشهورترین عضو این قبیله، ابوالطّمحان* شاعر بوده که در دوران پیش از اسلام با عموی حضرت محمد صلی الله علیه و آله و سلم، و زیربن عبدالمطلب، و نیز با عبدالله بن جدعان پیوند دوستی داشته است (ابن قتیبه، ص ۲۲۹ و بعد؛ ابن خلکان، ج ۱، ص ۴۰؛ کوسن دو پرسوال^۱، ج ۱، ص ۱۳۱، ج ۲، ص ۲۳۲).

قلفشندی (ص ۷۱) دو قبیله را بنوالقین نامیده است. گذشته از قبیله‌ای که یاد شد، شاخه‌ای از [قبیله] اسد (بن خزیمه) نیز به همین نام وجود دارد؛ اما این احتمال نیز هست که این اسد با اسد - جد قین بن جسر - خلط شده باشد، زیرا جز نام آن دو، تنها مطلب ناچیزی درباره آنها ثبت شده است. گروهی از بلقین - به